

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-10-74-130>

УДК 347.7

Уткіна М.С.

Сумський державний університет

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА ЙОГО ПОРІВНЯННЯ ІЗ ВІТЧИЗНЯНИМ ПРАВОМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ¹

Анотація. Стаття присвячена порівняльному аналізу основних положень щодо інституту права інтелектуальної власності в Україні та Словацькій республіці. Такий вибір був зумовлений науковим стажуванням саме у Словацькій республіці. Було визначено, що право інтелектуальної власності у цій країні необхідно розглядати в контексті поділу на 2 основних інститути: інститут авторського права та суміжних прав і інститут промислової власності. У статті визначені основні строки охорони майнових прав інтелектуальної власності у Словацькій республіці.

Ключові слова: авторське право і суміжні права, інтелектуальна власність, Офіс промислової власності, право промислової власності, промислова власність.

Utkina Maryna

Sumy State University

INTELLECTUAL PROPERTY LAW OF THE SLOVAK REPUBLIC AND ITS COMPARISON WITH NATIONAL INTELLECTUAL PROPERTY LAW

Summary. The constant and active development of technologies leads to the emergence of new intellectual property objects, innovative approaches. In the context of the integration processes taking place in Ukraine, the issue of studying intellectual property rights in EU countries is also relevant in order to implement the rules on its legal regulation in Ukraine. Analyzing the development of intellectual property law, we find that it is in a constant process of development. This is due to the fact that technologies are opening new horizons and opportunities to intellectual property rights. The article is devoted to a comparative analysis of the main provisions regarding the institution of intellectual property law in Ukraine and the Slovak Republic. This choice was due to a scientific internship in the Slovak Republic. It was determined that intellectual property law should be considered in the context of the division into 2 main institutions: the Institute of Copyright and Related Rights and the Institute of Industrial Property. In the Slovak Republic, so-called “non-traditional intellectual property objects” are referred to as industrial property rights. As regards the main terms of protection of property rights for intellectual property objects, it should be noted that they are identical between the two countries compared. The article defines the terms of protection of intellectual property rights in the Slovak Republic. It was defined that intellectual property law is a sufficiently specific area of law both in Ukraine and in the Slovak Republic. This is primarily due to the fact that the industry covers several spheres of regulation at the same time and interacts with other industries. Along with the institute of copyright, regulation also takes place in the area of unfair competition, and interaction is actively manifested with civil law in general and contract law and property law in particular.

Keywords: copyright and related rights, intellectual property, Industrial Property Office, industrial property law, industrial property.

Постановка проблеми. Постійний та активний розвиток технологій зумовлює появу нових об'єктів інтелектуальної власності, інноваційних підходів. В контексті інтеграційних процесів, що мають місце в Україні, актуалізується і питання щодо вивчення права інтелектуальної власності в країнах ЄС задля можливості імплементації норм щодо його правового регулювання в Україні. Аналізуючи розвиток права інтелектуальної власності, констатуємо, що воно знаходиться у постійному процесі розвитку. Це зумовлено тим, що технології відкривають нові горизонти та можливості перед правом інтелектуальної власності.

Зважаючи на той факт, що стажування проходить у Словацькій республіці та присвячене дослідженню права інтелектуальної власності, дана стаття охопить питання щодо системи права інтелектуальної власності Словацької республіки, нормативно-правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності. Зокрема, така

актуальність пояснюється тим, що дослідження окремих аспектів права інтелектуальної власності країн ЄС в цілому, є малозначними, а тому, зростає значення щодо вивчення даного питання на прикладі однієї із європейських країн.

Стан дослідження теми. Питання порівняння права інтелектуальної власності в Україні цілому із Словацькою республікою майже не досліджувалось, проте, фрагментарно вищезазначені аспекти були предметом наукових доробків таких вітчизняних авторів як С. Бондаренко, В. Жарова, О. Орлюк, О. Святоцького, П. Цибульова. Проте, дана стаття зосереджена саме на порівнянні права інтелектуальної власності із Словацькою республікою, що зумовлює новизну даного дослідження.

Мета статті виходячи із вищезазначеного, полягає у тому, щоб на основі чинних нормативно-правових актів та доктринальних джерел проаналізувати та дослідити положення щодо права інтелектуальної власності в Україні та Словацькій республіці.

¹ Робота виконана у рамках наукового стажування у Словацькій Республіці (01.10.2019–22.10.2019).

Виклад основного матеріалу. В цілому, право інтелектуальної власності є достатньо специфічною галуззю права як в Україні, так і Словацькій республіці. Це пояснюється, у першу чергу тим, що дана галузь охоплює одночасно декілька сфер регулювання та право інтелектуальної власності взаємодіє із іншими галузями. Наряду із інститутом авторського права регулювання відбувається і щодо сфери недобросовісної конкуренції, а взаємодія активно проявляється із цивільним правом в цілому та договірним правом і правом власності зокрема.

Почати слід із визначення системи права інтелектуальної власності для того, щоб у повній мірі розуміти, що відноситься до цієї сфери. Зокрема, аналізуючи праці вітчизняних науковців, вбачаємо найбільш доцільним визначенням системи права інтелектуальної власності В. Семків та Р. Шандра, які виокремлюють три основні інститути: інститут авторського права і суміжних прав; інститут промислової власності та інститут інших (нетрадиційних) об'єктів інтелектуальної власності [1, с. 10]. У свою чергу, систему права інтелектуальної власності у Словацькій республіці можна охарактеризувати як складову із двох інститутів: авторське право та суміжні права, а також – промислові права та права, аналогічні промисловим правам (право промислової власності) [2]. Таким чином, ми вбачаємо різницю у тому, що система права інтелектуальної власності у Словацькій республіці виокремлює лише два основні інститути. Саме до права промислової власності відносяться так звані нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності у Словацькій республіці, які в Україні прийнято виокремлювати в окремий інститут та елемент.

Питання, які відносяться до сфери авторського права у Словацькій республіці регулюються відповідно до Закону «Про авторське право» від 2015 р. (Autorský Zákon č.185/2015 Z.Z.) [3]. Відповідно до даного акту, об'єктом авторського права є твір у галузі літератури, мистецтва чи науки, який є унікальним результатом творчої інтелектуальної діяльності автора незалежно від його форми, змісту, якості, призначення, форми вираження чи ступеня його завершеності. Таким чином, дане положення певним чином є тотожним до статті 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права», відповідно до якого Об'єктами авторського права є твори у галузі науки, літератури і мистецтва, а саме: літературні письмові твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо); виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори; комп'ютерні програми; бази даних; музичні твори з текстом і без тексту; драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні та інші твори, створені для сценічного показу, та їх постановки; аудіовізуальні твори; твори образотворчого мистецтва; твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва; фотографічні твори, у тому числі твори, виконані способами, подібними до фотографії; твори ужиткового мистецтва, у тому числі твори декоративного ткацтва, кераміки, різьблення, ливарства, з художнього скла, ювелірні вироби тощо; ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосують-

ся географії, геології, топографії, техніки, архітектури та інших сфер діяльності; сценічні обробки творів, зазначених у пункті 1 цієї частини, і обробки фольклору, придатні для сценічного показу; похідні твори; збірники творів, збірники обробок фольклору, енциклопедії та антології, збірники звичайних даних, інші складені твори за умови, що вони є результатом творчої праці за добором, координацією або упорядкуванням змісту без порушення авторських прав на твори, що входять до них як складові частини; тексти перекладів для дублювання, озвучення, субтитрування українською та іншими мовами іноземних аудіовізуальних творів; інші твори [4]. Обидва вищезазначені нормативно-правові акти надають перелік, що не визнається об'єктом авторського права. Тривалість майнових прав на об'єкт авторського права у Словацькій республіці відповідно до §32 Закону «Про авторське право» триває з моменту створення твору протягом життя автора та 70 років після його смерті [3]. Зважаючи на це, інститути авторського права та суміжних прав як в Україні, так і Словацькій республіці мають однакові строки чинності майнових прав на об'єкти авторського права.

Деяко різниться ситуація відносно другого інституту – інституту промислової власності. Відповідно до навчальних посібників з інтелектуальної власності Словацької республіки, об'єктом права промислової власності є нематеріальні активи – окремі об'єкти, що входять у сферу виробничих прав на результати творчої інтелектуальної діяльності. Сюди входять винаходи, корисні моделі, конструкції, топографія напівпровідникових виробів або нові різновиди рослин і порід тварин [5, с. 13].

Jarmila Lazíková [6, с. 70] у своєму науковому доробку, що присвячене дослідженню права інтелектуальної власності Словацької республіки також наголошує на тому, що систему права інтелектуальної власності можна розділити на дві основні галузі. Перша – це галузь авторських прав, яку, у свою чергу, слід поділити на:

1. Авторське право в більш вузькому розумінні.
2. Право винахідників (право, пов'язане з авторським правом).
3. Право виробників аудіо- та аудіовізуальних записів та право мовників (права, пов'язані з авторським правом).

Друга галузь охоплює промислові права, які можна поділити, у свою чергу, на:

1. Промислові права на результати інтелектуальної творчої діяльності, включаючи: а) винаходи, б) корисні моделі, в) конструкції, г) топографії напівпровідникових виробів, д) нові сорти рослин.

2. Права промислової власності на маркування, включаючи: а) торговельні марки; б) позначення походження товару; в) географічне позначення товару; г) назва підприємства. Так само, законодавчі акти, які регулюють питання щодо того чи іншого об'єкта промислової власності, встановлюють терміни їх захисту. Зокрема, період залежить безпосередньо від типу об'єкта інтелектуальної власності. У Словацькій республіці строк захисту винаходів становить 20 років; у випадку конструкцій – максимум 25 років; якщо це корисні моделі – це максимум 10 років. Так само, як і в Україні строк дії свідоцтва на торговельну

марку становить 10 років із повторною можливістю продовження ще на 10 років. Таким чином, вбачаємо схожість і в строках дії щодо майнових прав на об'єкти промислової власності.

Окремої уваги також потребує питання щодо відмінності таких понять як “patent” та “invention”. Це зумовлено тим, що у західній літературі достатньо часто під поняттям “patent” розуміють саме об'єкти промислової власності, а таким чином – дана категорія є збірним поняттям щодо таких об'єктів. Проте, незважаючи на вищезазначене, чітко визначено у праві інтелектуальної власності, що патент становить собою публічний документ, що виданий Офісом промислової власності Словацької республіки, який надає право власності власнику патенту (який є єдиним суб'єктом) та який має право використовувати патентне технічне рішення або дати згоду на таке використання третьою особою. У свою чергу, саме “invention”, тобто, винахід є технічним рішенням, що відповідає критеріям, визначеним законодавством, щоб отримати правовий захист у формі патентного посвідчення. Саме, зважаючи на це, патент забезпечує правовий захист технічного рішення, а таким чином – винаходу. Ототожнення цих двох категорій є неможливим. Проте, у Словнику з права інтелектуальної власності Peter Groves [7, с. 229], під патентом слід розуміти ексклюзивне право тривалістю 20 років у більшості країн світу, яке надається на винахід, який є новим, передбачає винахідницький рівень і здатний до промислового застосування, якщо його не виключити з охорони. Таким чином, відповідно до даного визначення патент розглядається як право на винахід, а не охоронний документ, який закріплює таке право і відповідно який становить собою засіб охорони права.

Слід наголосити на тому, що питання, пов'язані із правом інтелектуальної власності у Словацькій республіці регулюються не лише різними правовими актами національного рівня та значення, а й різними джерелами між-

народного публічного права, зокрема, законодавством Європейського Союзу. До таких слід віднести Paris Convention for the Protection of Industrial Property; Convention Establishing the World Intellectual Property Organization; Patent Cooperation Treaty; The Strasbourg Agreement Concerning the International Patent Classification; Budapest Treaty on the International Recognition of the Deposit of Microorganisms for the Purposes of Patent Procedure.

Аналізуючи діяльність органів, до компетенції яких відносяться питання щодо інтелектуальної власності, слід визначити два основних органи: Міністерство культури Словацької республіки та Офіс промислової власності Словацької республіки. Відмінність у їх діяльності полягає у тому, що Міністерство культури є центральним органом у сфері авторського права та суміжних прав, у той час як Офіс промислової власності становить собою центральний орган у сфері промислової власності. Для того, щоб здійснювався захист авторських прав та суміжних прав у Словацькій республіці, реєстрація не потрібна, оскільки вона виникає автоматично.

Висновки. Аналізуючи вищевикладене, робимо висновок про те, що система права інтелектуальної власності у Словацькій республіці відрізняється від аналогічної в Україні тим, що у Словацькій республіці, у першу чергу, здійснюється її поділ на 2 підгалузі: авторське право і суміжні права, а також – об'єкти промислової власності. У свою чергу, в Україні характерний дещо інший поділ: інститут авторського права та суміжних прав, інститут промислового права та інститут нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності. У Словацькій республіці так звані «нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності» відносять до права промислової власності. Щодо головних строків охорони майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, слід зазначити, що вони є ідентичними між двома порівнюваними країнами.

Список літератури:

1. Семків В.О., Шандра Р.С. Інтелектуальна власність. Львів : Галицький друкар, 2015. 280 с.
2. Manuál základných pojmov z oblasti duševného vlastníctva. 2011. URL: <https://www.mtf.stuba.sk/buxus/docs/OPOM/centrum/Terminologia.pdf>
3. Autorský zákon z 1. Júla 2015. *Národná rada Slovenskej republiky*. URL: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-185>
4. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
5. Právo Duševného Vlastníctva. URL: http://bvsp.open.sk/7.semester/Pravo_dusevneho_vlastnictva/PDV%20-%20vypracovane.doc
6. Lazíková, Jarmila (2015). Intellectual Property in Slovakia in the Light of the Present Legal Regulation. *EU agrarian Law*. 3. 10.2478/eual-2014-0010
7. Groves Peter (2011). Dictionary of Intellectual Property Law. *Edward Elgar: a Family Business in International Publishing*. 336 p.

References:

1. Semkiv, V.O., & Shandra, R.S. (2015). *Intelektualna vlasnist* [Intellectual Property]. Lviv : Halytskyi drukar. 280 p. (in Ukrainian)
2. Manuál základných pojmov z oblasti duševného vlastníctva. 2011. URL: <https://www.mtf.stuba.sk/buxus/docs/OPOM/centrum/Terminologia.pdf>
3. Autorský zákon z 1. Júla 2015. *Národná rada Slovenskej republiky*. URL: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-185>
4. Právo Duševného Vlastníctva. URL: http://bvsp.open.sk/7.semester/Pravo_dusevneho_vlastnictva/PDV%20-%20vypracovane.doc
5. Lazíková, Jarmila (2015). Intellectual Property in Slovakia in the Light of the Present Legal Regulation. *EU agrarian Law*. 3. 10.2478/eual-2014-0010
6. Groves Peter (2011). Dictionary of Intellectual Property Law. *Edward Elgar: a Family Business in International Publishing*. 336 p.